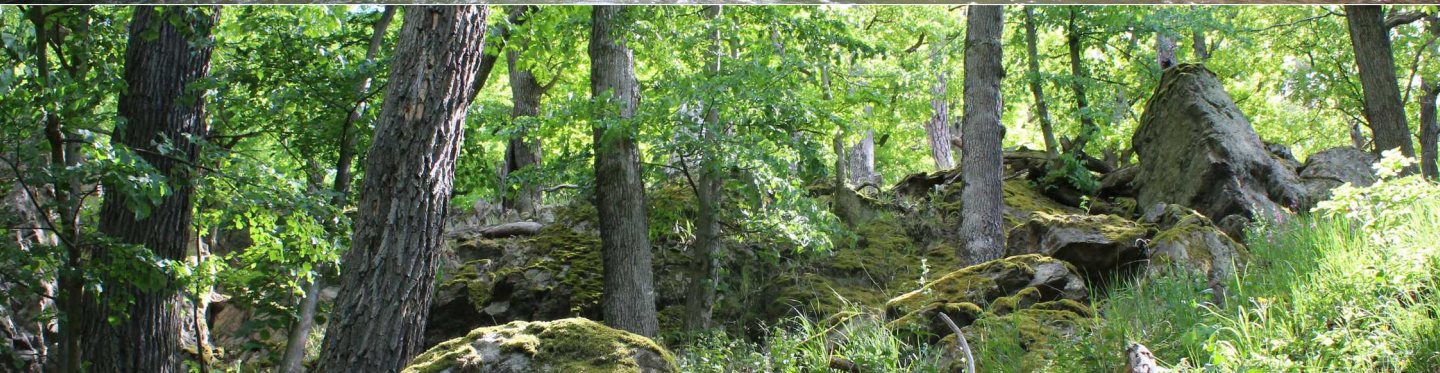
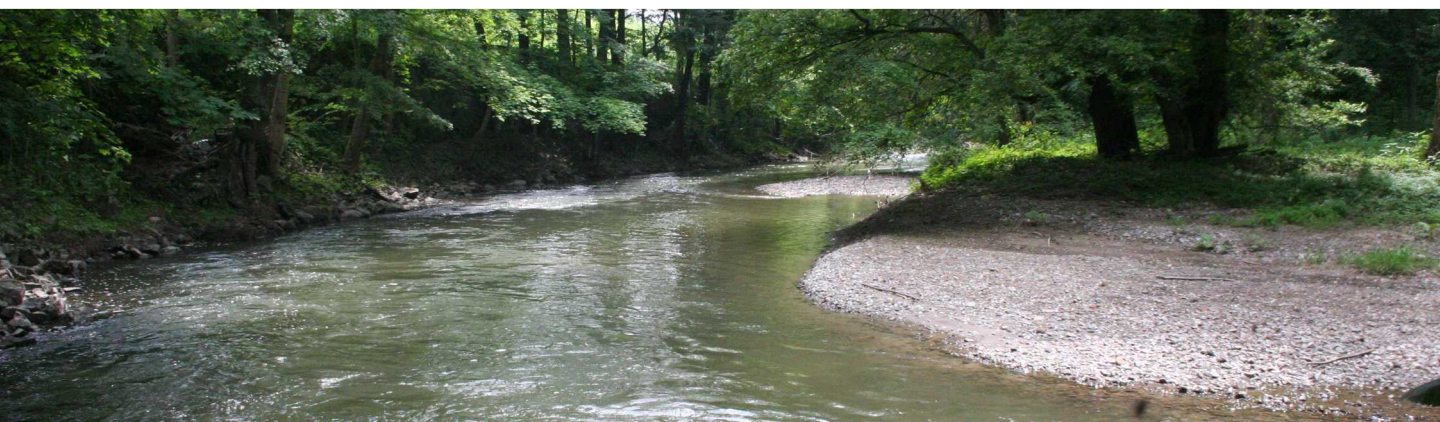


Přírodě blízké lesy kolem gotického hradu

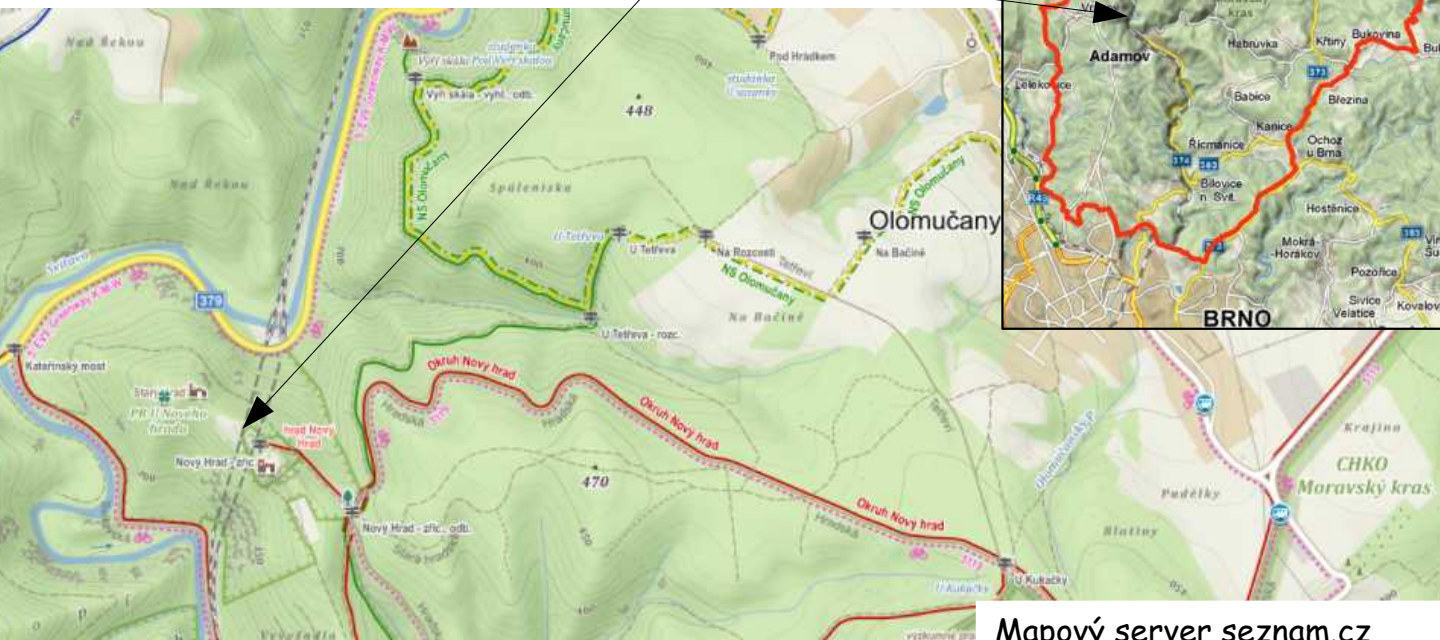


P. Jelínek a M. Čech
Mendelova univerzita v Brně



- MENDELU
- Školní lesní podnik
- Masarykův les
- Křtiny

U Nového hradu



Mapový server seznam.cz

OBSAH

Co území chrání.....3	Kapradiny.....14
Jarní aspekt.....4	Meandr Svitavy.....15
Bučiny s jedlí.....6	Zvířena.....19
Lesní trávníky.....8	Houby.....21
Doubrava s lípou.....10	Chráněné a ohrožené druhy.....24
Liliovité rostliny.....12	Mapka biotopů.....25

Zpracoval Ing. Petr Jelínek, Ph.D. a Milan Čech, Ústav lesnické botaniky, dendrologie a geobiocenologie, Mendelova univerzita v Brně. Zpracováno za podpory Školního lesního podniku Křtiny. Únor 2020.

Fotografie na přední straně: Nový hrad, řeka Svitava pod ním a typické společenstvo na jižních svazích rezervace



Co území chrání

Přírodní rezervace U Nového hradu chrání přírodě blízké lesní porosty nad meandrem Svitavy s gotickým hradem stejného jména. Podloží je brněnská vyvřelina, na níž se vytvořily chudé půdy s porosty dubů na jižních svazích a buků na severních. Území patří do katastru Olomučan a leží v nadmořské výšce od 270 do 402 metrů, což je vrchol se zbytky zříceniny Starého hradu. Rezervace byla vyhlášena byla v roce 1975 na rozloze 44,5 hektarů.



Sasanka
hajní



Zapalice žlut'uchovitá



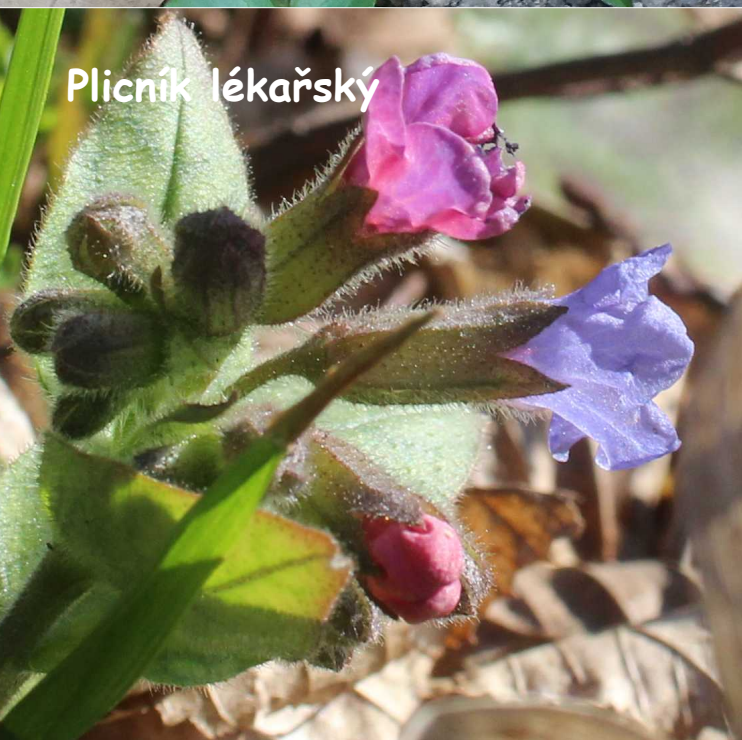
Jarní aspekt



Sasanka pryskyřníkovitá

Na začátku jara se v listnatých lesích objeví první květy, mezi něž patří zapalice žlut'uchovitá (*Isopyrum thalictroides*) a oba lesní druhy sasaneček. Sasanka hajní (*Anemone nemorosa*) je žlut'uše podobná, jen má jediný květ. Sasanka pryskyřníkovitá (*Anemone ranunculoides*) má žluté květy a je vlhkomilnější. Vlhká místa pokrývá mokřýš střídavolistý (*Chrysosplenium alternifolium*). Dalším jarním druhem je plicník lékařský (*Pulmonaria officinalis*).

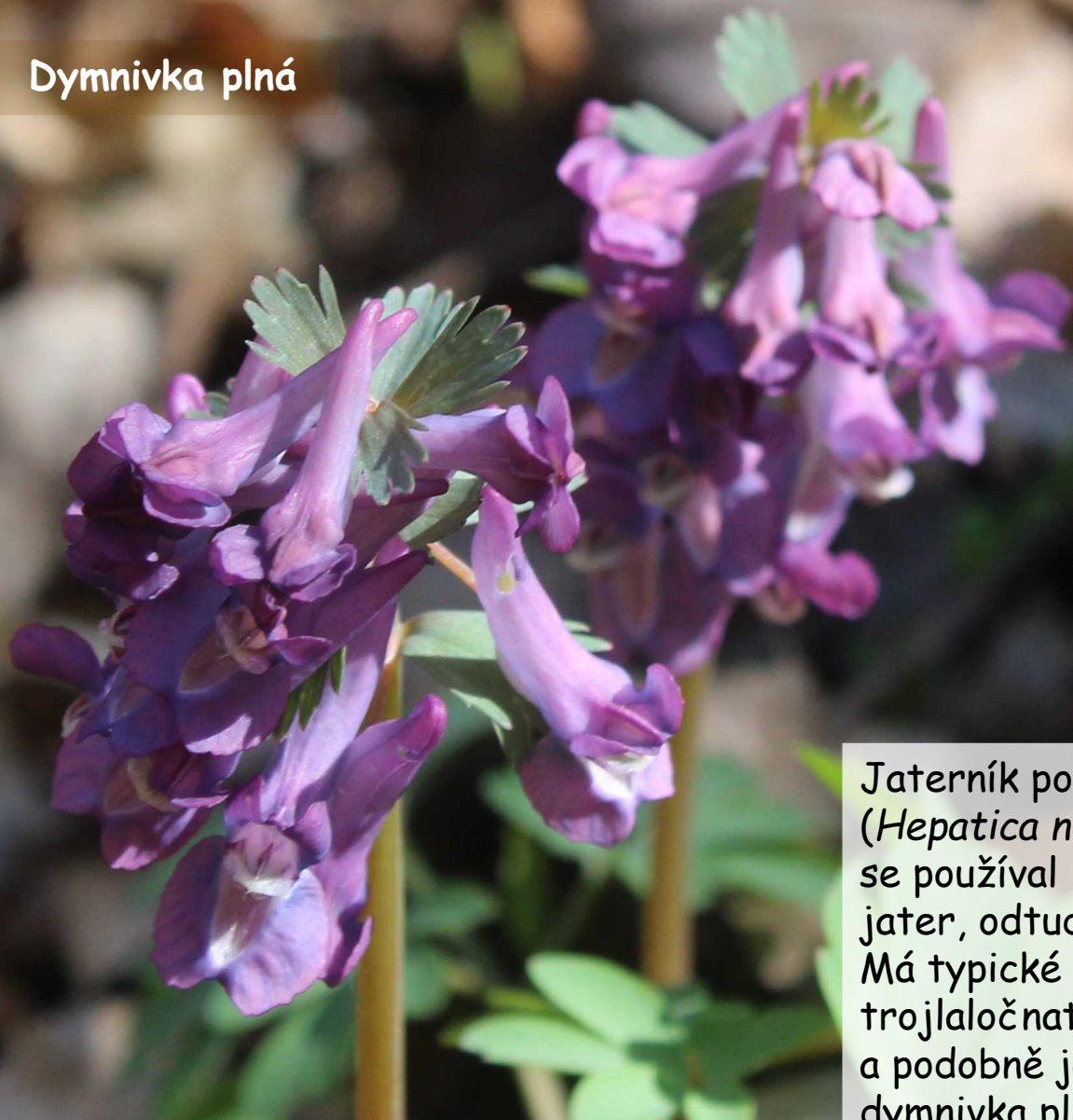
Plicník lékařský



Mokřýš střídavolistý



Dymnivka plná



Jaterník podléška (*Hepatica nobilis*) se používal k léčení jater, odtud název. Má typické trojlaločnaté listy a podobně jako dymnivka plná (*Corydalis solida*) patří k pryskyřníkovitým rostlinám a tzv. geofytům s podzemním oddenkem.

Jaterník podléška



Bučiny s javory a jedlí

Jedle bělokorá



Buk lesní



Javor klen

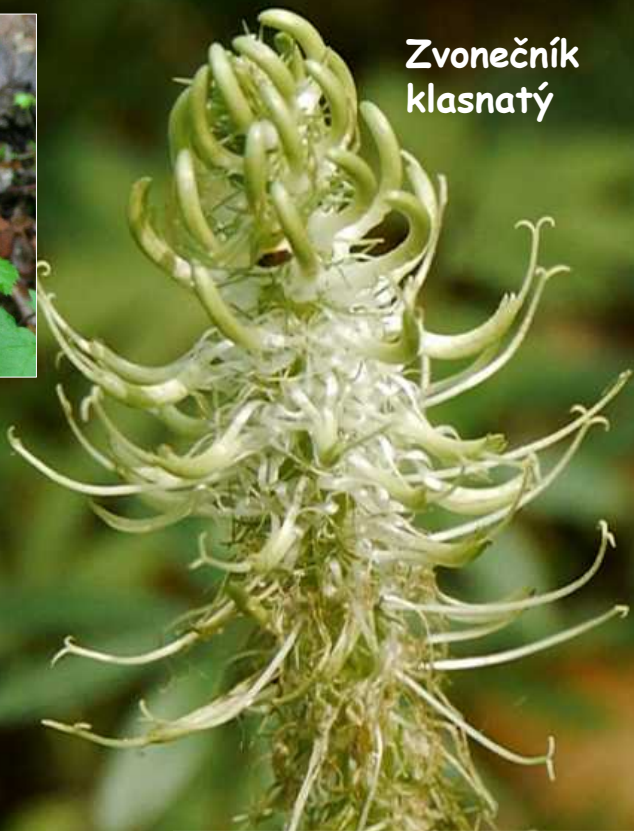
Svahy rezervace jsou povětšinou orientované k severu, kde chladné mikroklima vyhovuje buku lesnímu (*Fagus sylvatica*) a javoru klenu (*Acer pseudoplatanus*). V nejchladnějších částech na bázích severních svahů dosud přežívá populace jedle bělekoré (*Abies alba*).



Měsíčnice
vytrvalá



Zvoneček
klasnatý



Bučiny jsou velmi stinné, takže pokryv rostlin je řídký. Na příkřejších a kamenitějších svazích světla přibývá a s ním i druhová rozmanitost rostlin. Kromě kyčelnice cibulkonosné (*Dentaria bulbifera*) tu roste zvoneček klasnatý (*Phyteuma spicatum*) a vzácně také žindava evropská (*Sanicula europaea*) a měsíčnice vytrvalá (*Lunaria rediviva*).



Cibulky kyčelnice

Žindava evropská



List žindavy

Plod žindavy



Květ žindavy



Lesní trávničky

Bika hajní

Strdivka jednokvětá



Ostřice chlupatá



Mezi traviny, správněji rostliny trávovitého vzhledu, patří ostřice a také strdivka jednokvětá (*Melica uniflora*). Na spodním snímku je koberec strdivky a ostřice chlupaté (*Carex pilosa*) ve spodní části rezervace. V doubravách na chudých půdách roste bika hajní (*Luzula luzuloides*).



Ostřice chlupatá

Na bohatých půdách roste kakost smrdutý (*Geranium robertianum*) a obě netýkavky, domácí netýkavka nedůtklivá (*Impatiens noli-tangere*) má velké květy, menší má asijská netýkavka malokvětá (*Impatiens parviflora*).

Druhy sutí s javorem

Netýkavka nedůtklivá

Netýkavka malokvětá

Květ netýkavky malokvěté (nahore) a nedůtklivé (dole)

Květ kakostu

Kakost smrdutý

Květ a plody kakostu



Dub zimní



Lípa
srdčitá

Doubrava s lípou

Na jižních strmých svazích roste kromě dubu zimního (*Quercus petraea*) také lípa srdčitá (*Tilia cordata*), která potřebuje dost živin, které nachází mezi sutí nebo na bázích svahů. V lesích Mendelovy univerzity je běžná, ještě častější jsou však její výsadby ve městech. Dobře snáší živinami přeplněné městské prostředí.

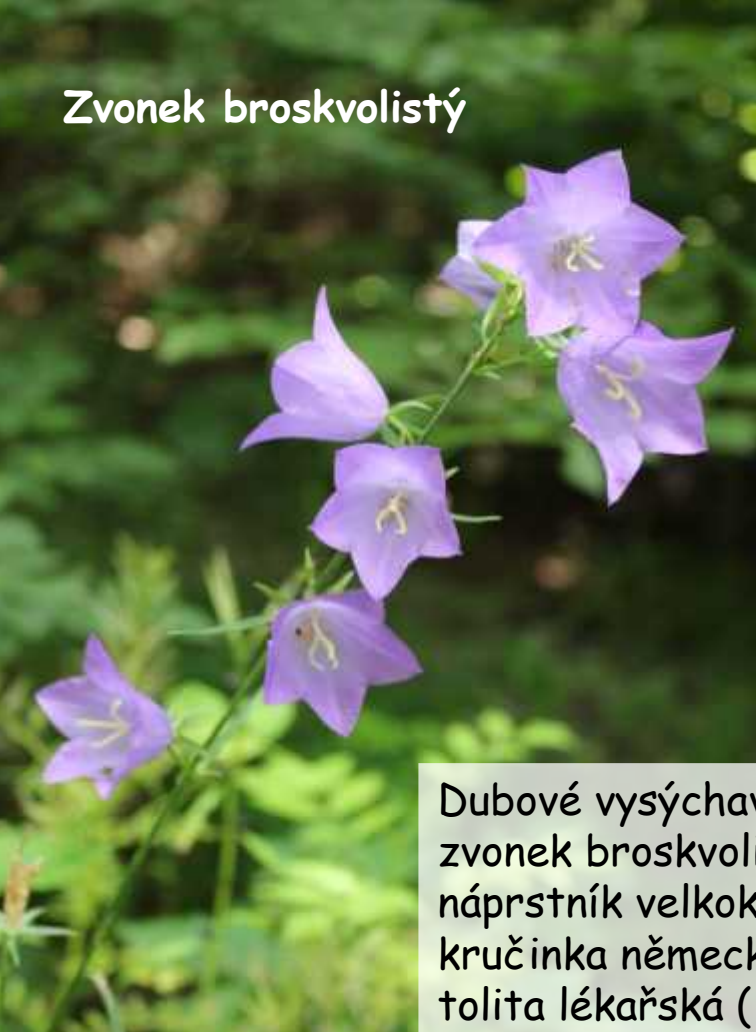


Lípa srdčitá



Květ lípy

Zvonek broskvolistý



Náprstník velkokvětý



Dubové vysýchavé svahy zdobí později na jaře zvonek broskvolistý (*Campanula persicifolia*), náprstník velkokvětý (*Digitalis grandiflora*), kručinka německá (*Genista germanica*) nebo tolita lékařská (*Vincetoxicum hirundinaria*).

Kručinka německá



Tolita lékařská

Mezi liliovité rostliny lesů Mendelovy univerzity patří mezi jinými kokoříky, lilie a bělozářka. Na snímku je bělozářka větvitá (*Anthericum ramosum*) a dva druhy kokoříků - kokořík mnohokvětý (*Polygonatum multiflorum*) a kokořík vonný (*Polygonatum odoratum*).

Bělozářka větvitá

Kokořík vonný



Kokořík mnohokvětý



Okrotice dlouholistá



Lilie zlatohlavá

Chráněné rostliny

Vzácně se v této rezervaci vyskytuje vstavačovitá rostlina okrotice dlouholistá (*Cephalanthera longifolia*) a lilie zlatohlavá (*Lilium martagon*).



Osladič obecný

Kapradiny



Sleziník severský

Na skalách
najdeme
několik
kapradin,
běžný osladič
obecný
(*Polypodium
vulgare*),
vzácně tu
roste sleziník
severský
(*Asplenium
septen-
trionale*)
a v suti pod
skalami
kaprad' samec
(*Dryopteris
filix-mas*).



Kaprad' samec

Meandr řeky Svitavy

Meandr Svitavy na snímku flyfoto.cz. Jeho okolí tvoří typický luh s jilmem vazem (*Ulmus laevis*) a olší lepkavou (*Alnus glutinosa*). Umístění hradu nezabránilo jeho dobytí a zničení za Třicetileté války.



Jilm vaz



Olše lepkavá



Květ

Děvětsil



Listy devětsilu



Ochmýřená
semena



Meandr řeky s lužním lesem porůstá devětsil lékařský (*Petasites hybridus*). Květy jsou růžové a ochmýřená semínka připomínají „padáčky“ pampelišek. Listy pak připomínají lopuchy.

Kolem řeky



Silenka dvoudomá



Kakost hnědočervený



Vraní oko čtyřlisté



Chrastavec křovištní

Ve vlhkém na živiny bohatém prostředí kolem Svitavy roste silenka dvoudomá (*Silene dioica*), kakost hnědočervený (*Geranium phaeum*) a chrastavec křovištní (*Knautia drymeia*). Najdeme tu také porost jedovatého vraního oka čtyřlistého (*Paris quadrifolia*).

Hluchavky



Hluchavka bílá

Popenec
břečťanolistý



Pitulník horský



Hluchavka skvrnitá



Na živiny bohaté
luhy často
osidlují
hluchavkovité
rostliny, na
snímcích je
hluchavka bílá
(*Lamium album*),
hluchavka
skvrnitá
(*Lamium
maculatum*),
pitulník horský
(*Galeobdolon
montanum*)
a popenec
břečťanolistý
(*Glechoma
hederacea*).

Zvířena



Meandr řeky Svitavy s lužním lesem, který obklopuje rezervaci ze tří stran je cenný i z hlediska výskytu vzácných obratlovců. Na snímcích Reného Bedana vidíme čápa černého (*Ciconia nigra*) a ledňáčka obecného (*Alcedo atthis*), kteří v řece často loví. Vyskytuje se tu také bobr evropský (*Castor fiber*) a vydra říční (*Lutra lutra*). Všechny druhy jsou chráněné podle zákona.

Čáp černý



Ledňáček obecný



Vydra říční



Motýli

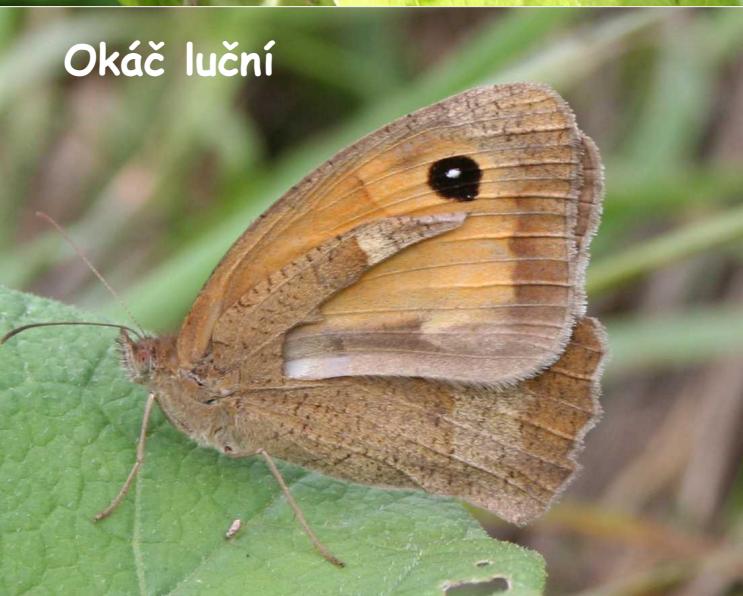


Babočka
bílá C

Bělásek
řepkový



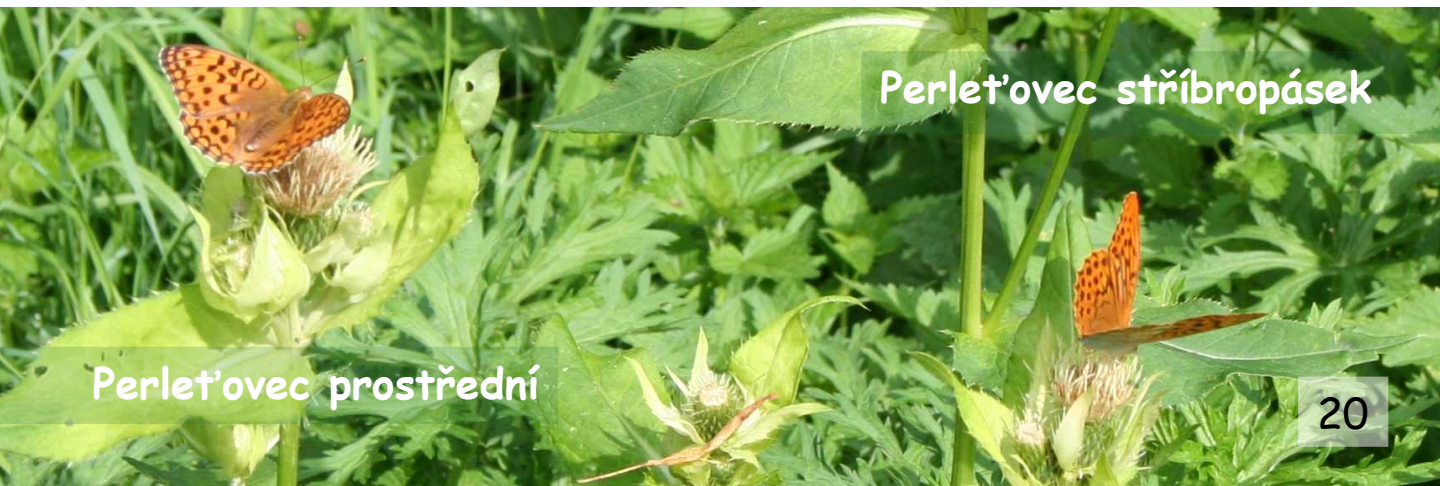
Okáč luční



Babočka jilmová



Mezi druhy otevřených ploch v rezervaci patří řada druhů motýlů, které jsme fotografovali na loukách u hradu. Na snímku babočka jilmová (*Nymphalis polychloros*) a babočka bílá C (*Polygonia c-album*), bělásek řepkový (*Pieris napi*), okáč luční (*Maniola jurtina*) a dva druhy perleťovců, a sice perleťovec prostřední (*Argynnis adippe*) a stříbropásek (*Argynnis paphia*).



Perleťovec stříbropásek

Perleťovec prostřední

Houby



Troudinatec kopytovitý

Význam starého a mrtvého dřeva v rezervacích ukazuje velká rozmanitost hub. Nejběžnější jsou druhy buku, především troudnatec kopytovitý (*Fomes fomentarius*). Na starých jedlích roste běžně troudnatec pásovaný (*Fomitopsis pinicola*). Jedná se o houby, které se uchyťí na suchém či stářím oslabené dřeviny.



Troudinatec pásovaný





Leskloporka ploská



Voskovka kuželová



Choroš šupinatý



Dřevnatka parohatá

Kromě běžných troudnatců tu na rozkládajícím se dřevě najdeme choroš šupinatý (*Polyporus squamosus*), dřevnatku parohatou (*Xylaria hypoxylon*) a leskloporku ploskou (*Ganoderma applanatum*). Roste tu také podhorský nejedlý druh voskovka kuželová (*Hygrocybe conica*).

Podzim





O – ohrožený druh
SO – silně ohrožený druh
KO – kriticky ohrožený druh
C3, C4 – druh z červeného
seznamu

Chráněné druhy a výběr ohrožených druhů















ZVÍŘENA

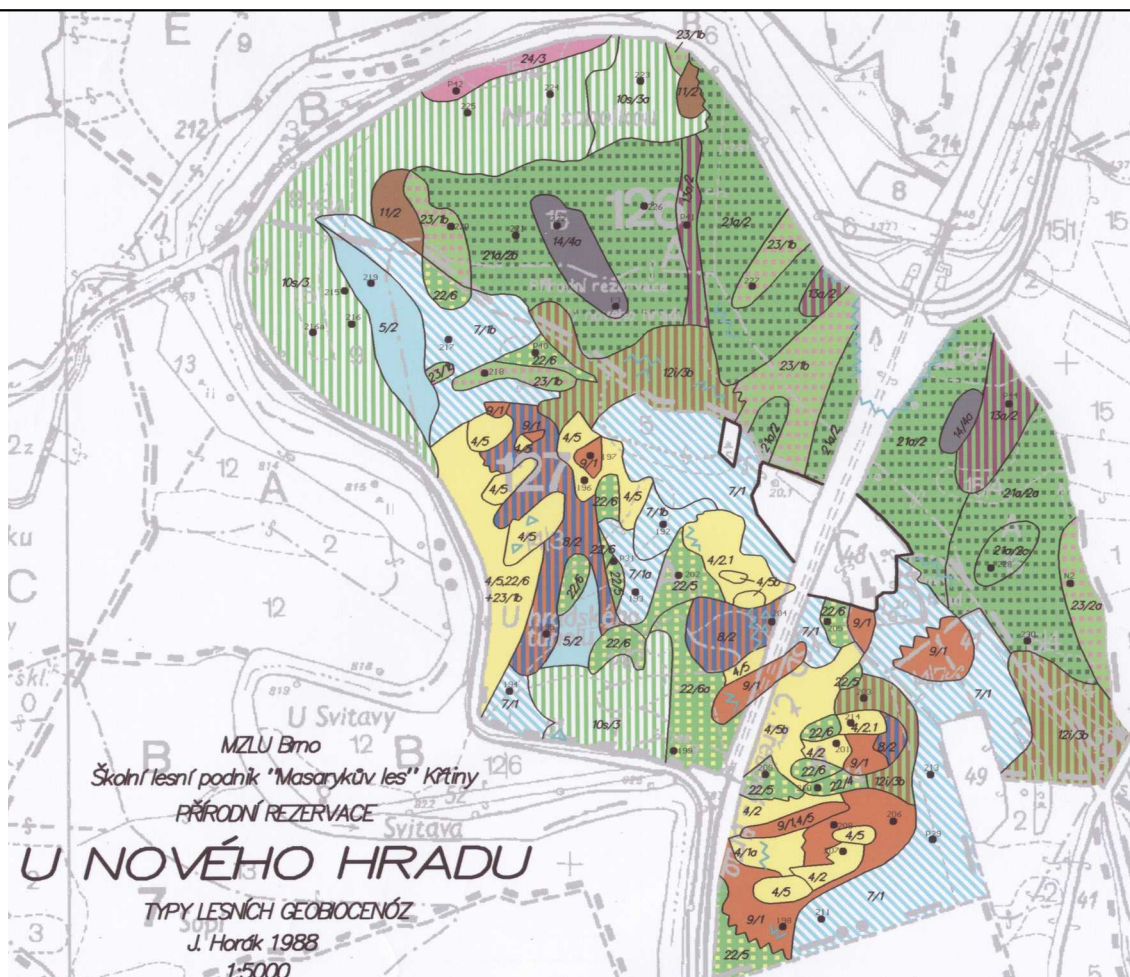
bobr evropský (<i>Castor fiber</i>)	KO
čáp černý (<i>Ciconia nigra</i>)	SO
holub doupňák (<i>Columba oenas</i>)	SO
ledňáček říční (<i>Alcedo atthis</i>)	SO
netopýr stromový (<i>Nyctalus leisleri</i>)	SO
ropucha obecná (<i>Bufo bufo</i>)	O
slepýš křehký (<i>Anguis fragilis</i>)	SO
veverka obecná (<i>Sciurus vulgaris</i>)	O
vydra říční (<i>Lutra lutra</i>)	SO

ROSTLINSTVO

bělozářka větvitá (<i>Anthericum ramosum</i>)	C4a
kyčelnice devítilistá (<i>Dentaria enneaphyllos</i>)	C3
kruštík širolistý ((<i>Epipactis helleborine</i>)	C4a
lilie zlatohlavá (<i>Lilium martagon</i>)	O
medovník meduňkolistý (<i>Melittis melissophyllum</i>)	O
měsíčnice vytrvalá (<i>Lunaria rediviva</i>)	O
okrotice dlouholistá (<i>Cephalanthera longifolia</i>)	O
vemeník dvoulistý (<i>Platanthera bifolia</i>)	O

Publikace vznikla jako výsledek výzkumu ohrožených druhů rostlin lesů severně od Brna Ústavu lesnické botaniky, dendrologie a geobiocenologie. Je to jeden z výsledků projektu EHP-CZ02-OV-1-012-2014 Červená kniha dřevin ČR, Červená kniha ohrožených druhů lužních lesů BR Dolní Morava a Červený seznam ohrožených druhů ŠLP Křtiny a rovněž projektu Videodatabáze rezervací ŠLP Křtiny, který byl financován z účelové činnosti Školního lesního podniku Křtiny na Mendelově univerzitě v Brně.

4		Doubravy	121		Lipojavorové dubové bučiny
5		Doubravy s bukem	13a		Habrové bučiny s javorem
7		Bukové doubravy s lípou	14		Holé bučiny
8		Habrové doubravy s lípou	21a		Bukové javořiny s lípou
9		Habrové doubravy	22		Habrové javořiny s lípou
10a		Dubové bučiny	23		Lipové javořiny s bukem
11		Bukové doubravy	24		Jasanové olšiny



P. Jelínek a M. Čech. Přírodní rezervace U Nového hradu.
Přírodě blízké lesy kolem gotického hradu.

Mendelova
univerzita
v Brně